

Standard péče na pracovištích zajišťujících diagnostiku a léčbu poruch spánku (rok 2011)

Pracoviště zajišťující diagnostiku a léčbu poruch spánku - 2 typy podle úrovně poskytované péče:

1. Centrum diagnostiky a léčby poruch spánku akreditované Českou společností pro výzkum spánku a spánkovou medicínu (ČSVSSM) – pracoviště, které je schopno diagnostikovat všechny základní poruchy spánku dle Mezinárodní klasifikace poruch spánku ICSD 2 z roku 2005. Splňuje pravidla akreditace České společnosti pro výzkum spánku a spánkovou medicínu, které odpovídají pravidlům akreditace navrženým Evropskou společností pro výzkum spánku. Kromě diagnostiky a eventuelně léčby je schopno provádět praktické školení lékařů a středních zdravotnických pracovníků v oboru poruch spánku (spánkové medicíny).

2. Jednotka monitorace a léčby poruch dýchání ve spánku akreditovaná ČSVSSM – pracoviště zajišťující diagnostiku a léčbu poruch dýchání spánku.

1. Centrum diagnostiky a léčby poruch spánku akreditované ČSVSSM (dále Centrum)

Vedoucí Centra:

Lékař s odborností somnologa a s nejvyšším vzděláním v oboru kardiologie, neurologie, ORL, pediatrie, pneumologie, psychiatrie a vnitřní lékařství.

Vzdělání somnologa garantuje ČSVSSM.

Vedoucí lékař Centra diagnostiky a léčby poruch spánku je samostatná funkce. Vedoucí lékař Centra má pro tuto funkci úvazek 0,2 nebo vyšší.

V případě, že ve zdravotnickém zařízení má Centrum své části na různých klinikách nebo odděleních, je třeba, aby každou z těchto částí Centra vedl pověřený zástupce vedoucího lékaře Centra pro daný úsek. Tento pověřený zástupce vedoucího Centra má splněnou znalostní zkoušku ze spánkové medicíny ČSVSSM a praktickou zkoušku ze spánkové medicíny podle diagnostických postupů používaných v jím vedené části Centra a nejvyšší vzdělání v oboru kardiologie, neurologie, ORL, pediatrie, pneumologie, psychiatrie a vnitřní lékařství. Pověřený zástupce vedoucího má pro tuto funkci úvazek 0,2 nebo vyšší.

Střední zdravotnický personál Centra:

Laborant spánkové laboratoře

Vzdělání – střední nebo vysokoškolské v oboru zdravotní sestra, zdravotní laborant případně jiného přiměřeného zdravotnického oboru

Znalosti nad rámec znalostí zdravotní sestry:

- základní znalosti o poruchách spánku a bdění a jejich diagnostice a léčbě
- polysomnografie - PSG (technika registrace, schopnost interpretace záznamů), měření denní spavosti

- polygrafie - PG
- principy a obsluha CPAP, titrace CPAP on-line a pomocí samonastavujícího se CPAP
- principy a obsluha BiPAP a jeho použití a titrace
- znalost základních dotazníků a škál

Jeden střední zdravotnický pracovník ve službě zodpovídá maximálně za 4 diagnostické PSG nebo 2 PSG s titrací léčby CPAP on-line nebo 2 PSG kojenců a malých dětí

Lékař je dostupný v době provozu Centra (na místě a nebo telefonicky).

Neakutní konziliární spolupráce:

Pneumolog, včetně funkčního vyšetření (spirometrie), neurolog, otorhinolaryngolog, psychiatr, psycholog, stomatolog, kardiolog, obecný internista, pediatr.

Dispozice a minimální vybavení Centra:

Centrální místnost. Místnost, ze které laborant sleduje a řídí vyšetření. Pokoje nemocných nejsou vzdáleny.

Pokoj nemocného při PSG: Jednolůžkový samostatný pokoj. Dobré zatemnění (nejen jednoduchý závěs). Zvukotěsnost. Možnost osvětlení.

Analyzační část vyšetřovacích přístrojů je umístěna mimo pokoj nemocného, stejně tak jako všechny části vyšetřovacích zařízení, které by mohly zvukem, světlem nebo pohybem nemocného rušit.

Povinné přístrojové vybavení:

1. Polysomnografie- viz kalkulační list výkonu. Minimální charakteristika PSG:
 - 2 svody elektroencefalografie (EEG)
 - 2 svody elektrookulografie
 - povrchová EMG m. mentalis nebo m. submentalis
 - záznam dýchacích pohybů hrudníku
 - záznam dýchacích pohybů břicha
 - záznam proudu vzduchu před nosem a ústy (tlakové nebo termistorové měření)
 - Saturace hemoglobinu kyslíkem
 - EKG (minimálně 1 svod)
 - povrchová EMG mm. tibiales anteriores dex. et sin.
 - kvantitativní záznam dýchacích zvuků
2. Zařízení pro titraci tlaku CPAP při PSG nebo při PG (on-line titrace)
3. Samonastavující se CPAP
4. BiPAP
5. Synchronní videoaudioregistrace za infračerveného osvětlení alespoň u jednoho lůžka vybaveného PSG

Činnosti, které Centrum provádí resp. je schopno rutinně provádět (nutno doložit):

- Klinická diagnostika poruch spánku a bdění a případně jejich léčba
- Polysomnografie – PSG (noční i denní) s trvalým dohledem laboranta nebo pověřené přiměřeně vyškolené osoby (služby). Služba sleduje registraci a průběžně opravuje případné chyby v registraci. Pečuje o monitorovaného nemocného, případné akutní změny jeho zdravotního stavu řeší do příchodu lékaře, kterého podle závažnosti stavu přivolává. PSG je jednou ze základních podmínek akreditace.
- Titrace a retitrace CPAP on-line a s pomocí samonastavujícího se CPAP
- Titrace a zahájení léčby BiPAP

- Test mnohočetné latence usnutí (MSLT) a test udržení bdělosti (MWT),
- Administrace a zhodnocení spánkového deníku a spánkových dotazníků a škál

Další činnosti, které nejsou podmínkou udělení akreditace:

Polygrafie on-line a off-line viz kalkulační list výkonu „Víceparametrová monitorace syndromu spánkové apnoe“)

Aktigrafie

Další objektivní metody testování bdělosti

Měření jícnového tlaku

Neinvazivní kontinuální měření tlaku

Kapnografie, transkutánní pO₂, pCO₂

Pneumotachograf

PSG s více EEG svody

Dokumentace, archivace:

Poruchy spánku jsou klasifikovány dle mezinárodní klasifikace poruch spánku – ICSD 2 z roku 2005.

Závěry PSG, PG a aktigrafie jsou založeny na vizuálním hodnocení registrovaných parametrů. Propouštěcí zpráva nebo zpráva ošetřujícímu lékaři musí obsahovat všechny relevantní informace o vyšetřovaných parametrech (nestačí tedy jen např. počet apnoí při provedené PSG).

Zpráva z vyšetření by měla být k dispozici v přiměřené době (doporučeno do 4 týdnů).

Minimální doba archivace záznamů je 5 let.

Udělení akreditace:

Pracoviště žádá o akreditaci ČSVSSM písemně a spolu se žádostí o akreditaci poukáže na konto ČSVSSM 10000 Kč. ČSVSSM uděluje akreditaci na základě předložených dokumentů týkajících se vzdělání vedoucího Centra a středních zdravotnických pracovníků a dokumentů týkajících se přístrojového vybavení a na základě místního šetření týkajícího se dispozice, vybavení a kontroly nejméně 3 náhodně vybraných případů za poslední rok činnosti Centra (alespoň dva z případů musí být vyšetření polysomnograficky). K udělení akreditace se vyslovuje výbor ČSVSSM na základě zprávy dvou zpravodajů pověřených výborem ČSVSSM (jeden ze zpravodajů je obvykle členem výboru ČSVSSM), kteří v žádajícím pracovišti nepůsobí. ČSVSSM uděluje akreditaci pracovišti na 5 let. V případě začínajícího pracoviště, které nemůže vykazat pravidelnou činnost za dostatečně dlouhou dobu (obvykle 1 rok), může být udělena akreditace na 1 rok.

2. Jednotka monitorace a léčby poruch dýchání ve spánku akreditovaná ČSVSSM (dále Jednotka)

Vedoucí Jednotky:

Lékař s atestací z plicního lékařství, neurologie, ORL, interního lékařství, všeobecného lékařství, pediatrie nebo kardiologie, který má kompletní teoretické znalosti o spánkové medicíně (úspěšně absolvoval teoretickou zkoušku ČSVSSM ze spánkové medicíny) a praktické znalosti o vyšetřování a diagnostice poruch dýchání ve spánku (úspěšně absolvoval praktickou zkoušku ČSVSSM z polygrafie).

Střední zdravotnický personál Jednotky :

Laborant spánkové laboratoře

Vzdělání – střední nebo vysokoškolské v oboru zdravotní sestra, zdravotní laborant nebo případně jiného přiměřeného zdravotnického oboru.

Znalosti nad rámec znalostí zdravotní sestry: principy a praxe vyšetřování poruch dýchání ve spánku. Zvládnuté zacházení s přístroji na pracovišti používanými.

Pokoj nemocného není podmínkou, vyšetřování i iniciace léčby může probíhat ambulantně nebo na jiném oddělení.

Činnosti, které Jednotka provádí, resp. je schopna rutinně provádět (nutno doložit):

- Klinická diagnostika poruch dýchání ve spánku a jejich nechirurgická léčba. Klinické vyšetření, noční registrace polygrafie viz kalkulační list výkonu „Víceparametrová monitorace syndromu spánkové apnoe“)
- Titrace a retitrace CPAP s pomocí samonastavujícího se CPAP
- Titrace a zahájení léčby BiPAP s pomocí samonastavujícího se BiPAP
- Indikace všech základních typů léčby poruchy dýchání ve spánku.
- Kontroly efektivity léčby poruch dýchání ve spánku.

Dokumentace, archivace:

Poruchy spánku jsou klasifikovány dle mezinárodní klasifikace poruch spánku - ICSD 2 z roku 2005.

Propouštěcí zpráva nebo zpráva ošetřujícímu lékaři musí obsahovat všechny relevantní informace o vyšetřovaných parametrech.

Minimální doba archivace záznamů je 5 let.

Udělení akreditace:

Pracoviště žádá o akreditaci ČSVSSM písemně a spolu se žádostí o akreditaci poukáže na konto ČSVSSM 10000 Kč. ČSVSSM uděluje akreditaci na základě předložených dokumentů týkajících se vzdělání vedoucího Jednotky a středních zdravotnických pracovníků a dokumentů týkajících se přístrojového vybavení a na základě místního šetření týkajícího se dispozice, vybavení a kontroly nejméně 3 náhodně vybraných případů za poslední rok činnosti Jednotky. K udělení akreditace se vyslovuje výbor ČSVSSM na základě zprávy dvou zpravodajů pověřených výborem ČSVSSM (jeden ze zpravodajů je obvykle členem výboru ČSVSSM), kteří v žádajícím pracovišti nepůsobí. ČSVSSM uděluje akreditaci pracovišti na 5 let. V případě začínajícího pracoviště, které nemůže vykazat pravidelnou činnost za dostatečně dlouhou dobu (obvykle 1 rok), může být udělena akreditace na 1 rok.

Přechodná opatření:

Změna, která nastává určením personálního obsazení na vedoucích místech jednotlivých pracovišť Centra (jsou-li dislokována mezi různá oddělení nebo kliniky), musí být naplněna do roka od nabytí účinnosti tohoto standardu, jinak stávající akreditace přestává být platná.

MUDr. Jana Vyskočilová
místopředseda ČSVSSM

Prof. MUDr. Karel Šonka, DrSc.
předseda ČSVSSM

Praha, 17.6. 2011